

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัย เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินการวิจัยตามลำดับ ดังนี้

1. การสอนอ่านเพื่อความเข้าใจ
2. การสอนแบบมุ่งประสบการณ์ภาษา
3. การสอนแบบปกติ
4. ความสนใจในการอ่าน
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การสอนอ่านเพื่อความเข้าใจ

1. ความหมายของการอ่านเพื่อความเข้าใจ นักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมายเกี่ยวกับการอ่านเพื่อความเข้าใจ ดังนี้

นุชน้อย สติธิธัญญ์ (2535, หน้า 66) ให้ความหมายว่า การอ่านเพื่อความเข้าใจ คือ การอ่านเพื่อเก็บสาระสำคัญของเรื่องที่อ่าน เช่น เก็บจุดมุ่งหมายของเรื่อง เก็บเนื้อเรื่องที่สำคัญ เก็บความรู้หรือข้อมูลที่น่าสนใจ ตลอดจนแนวคิดหรือทัศนคติของผู้เขียน

จิตรา บุญนาค และคณะ (2526, หน้า 17) ให้คำจำกัดความว่า ความเข้าใจในการอ่าน คือ การเข้าใจเนื้อเรื่องส่วนรวมได้อย่างถูกต้องว่า เรื่องทั้งหมดนั้นกล่าวถึงใคร ทำอะไร ที่ไหน เมื่อไร ทำไม และอย่างไร

กมล การกุศล (2529, หน้า 185) อธิบายว่าความเข้าใจในการอ่าน หมายถึง ความสามารถในการจับใจความสำคัญของเรื่องที่อ่านได้ครบถ้วน ถูกต้อง และรวมถึงเข้าใจความหมายหรือวัตถุประสงค์ของผู้เขียน สามารถแสดงความรู้และความคิดเห็น ตลอดจนวินิจฉัยคุณค่าของสิ่งที่ตนอ่านอย่างมีเหตุผล

ชวาล แพร์ติกุล (2516, หน้า 229-245) กล่าวว่า ความเข้าใจในการอ่านเป็นความสามารถในการผสมผสานแล้วขยายความรู้ ความจำ ได้ไกลออกไปจากเดิมอย่างสมเหตุผล มีคุณสมบัติ 3 ประการคือ

1. การแปลความ หมายถึง การเปลี่ยนแปลงเรื่องราวเดิมให้ออกมาเป็นคำใหม่ ภาษาใหม่ จากภาษายากไปเป็นภาษาง่าย หรือจากเครื่องหมายย่อไปสู่ความเต็มรูปแบบ
2. การตีความ หมายถึง การเก็บความเดิมมาบันทึกใหม่หรือเรียบเรียงใหม่ หรือให้มองเรื่องราวเดิมในแง่ใหม่ โดยการเปรียบเทียบทั้งความสำคัญและความสัมพันธ์ของส่วนย่อย ๆ ภายในเรื่องราวนั้นออกมาเป็นข้อสรุป
3. การขยายความ หมายถึง การขยายความคิดให้กว้างขวางลึกซึ้งหรือไกลกว่าข้อเท็จจริงที่มีอยู่ ตลอดจนมีความคิดในด้านจินตนาการอย่างมีเหตุผล

และสนิท ตั้งทวี (2536, หน้า 6) อธิบายว่า ความเข้าใจในการอ่านต้องอาศัยความสามารถในด้านต่าง ๆ ดังนี้ คือ

1. ความเข้าใจในความหมายของคำศัพท์
2. ความเข้าใจเนื้อเรื่อง
3. ความเข้าใจความคิดหรือความมุ่งหมายของผู้เขียน
4. รวบรวมความคิดจากการอ่านเป็นความคิดใหม่ของตนเอง

กล่าวโดยสรุป การอ่านเพื่อความเข้าใจ คือ การอ่านที่ผู้อ่านเข้าใจเรื่องอย่างละเอียดและสามารถตอบคำถามเกี่ยวกับเรื่องได้ เล่าเรื่องที่อ่านให้ผู้อื่นเข้าใจได้ สรุปความเกี่ยวกับเรื่องได้ ตลอดจนแสดงความรู้ความคิดเห็นจากเรื่องที่อ่านได้อย่างมีเหตุผล

2. ความสำคัญของการอ่านเพื่อความเข้าใจ นักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความสำคัญของการอ่านเพื่อความเข้าใจ ดังนี้

สุพิมพ์ ศรีพันธุ์วรกุล (2521, หน้า 8) ให้ความสำคัญของการอ่านเพื่อความเข้าใจว่า ความเข้าใจในการอ่านเป็นพื้นฐานที่สำคัญต่อการศึกษานักเรียนที่มีความสามารถทางความเข้าใจในการอ่านสูง จะสามารถอ่านตำรา ข้อความต่าง ๆ แม้แต่การ์ตูนได้ โดยมีความเข้าใจถูกต้องและรวดเร็ว ทำให้เป็นผู้ที่มีเหตุผล มีความสามารถในการใช้วิจารณ์ญาณ ประเมินค่า และสรุปความได้เข้าใจ จึงนับได้ว่าเป็นพื้นฐานทางวิชาการและเป็นคุณสมบัติที่จำเป็นยิ่ง

เดอชองท์ (Dechant, 1982, p.25) กล่าวว่า การอ่านเป็นกระบวนการทางสมอง นอกจากการรู้ความหมายตัวอักษรแล้ว ต้องมีความเข้าใจในเรื่องที่อ่านซึ่งสอดคล้องกับ ชอร์ (Shaw, 1973, p.272) ที่ว่า การอ่านเป็นกระบวนการสื่อความหมายทางความคิด ผู้อ่านต้องรับรู้ความคิดโดยถอดข้อความจากตัวอักษร นั่นคือ อาศัยความเข้าใจในการอ่าน

วัลลีย์ เริงเกษตรกรรม (2527, หน้า 15) ให้ความคิดเห็นว่า ความเข้าใจในการอ่านเป็นหัวใจสำคัญของการอ่าน เพราะการอ่านออกเสียงเพียงอย่างเดียวนั้นย่อมไม่เกิดประโยชน์หากไม่เข้าใจเรื่องที่อ่านเพียงพอ ทิงเกอร์ (Tinker, 1952, p.15) กล่าวในแนวเดียวกันว่า ความเข้าใจในการอ่านเป็นจุดหมายปลายทางของการอ่านทุกชนิด ความเข้าใจแจ่มแจ้งเพียงอย่างเดียวก็เพียงพอที่จะรวบรวมความคิดในสิ่งที่อ่าน

สรุปได้ว่าความเข้าใจในการอ่านเป็นจุดประสงค์หรือหัวใจของการอ่านและเป็นพื้นฐานที่จะนำไปสู่ความสามารถในการอ่านขั้นสูง

3. การพัฒนาทักษะการอ่าน นักวิจัยและนักการศึกษาได้เสนอแนวทางในการพัฒนาทักษะการอ่าน ดังนี้

กรรณิการ์ พวงเกษม (2525, หน้า 73) ได้ให้แนวทางในการพัฒนาทักษะการอ่าน สรุปได้ดังนี้ คือ

1. จัดหาหนังสือที่เกิดประโยชน์ให้แก่เด็ก และพิจารณาความเหมาะสมของภาพหรือข้อความให้มีส่วนสัมพันธ์กับประสบการณ์ของเด็ก

2. จัดให้นักเรียนเข้าอ่านหนังสือในห้องสมุด ในแต่ละวันเป็นระยะเวลาสั้น ๆ ประมาณวันละ 10-20 นาที เมื่ออ่านแล้วให้เด็กนำมาเล่าเป็นกลุ่ม

3. ใช้เครื่องประกอบการอ่าน เช่น อ่านข้อความในฟิล์ม อ่านข้อความในแผนภูมิ

4. จัดเกมการอ่าน

ประเทิน มหามานนท์ (2530, หน้า 132) เสนอแนะเพิ่มเติม ดังนี้

1. พยายามให้เด็กได้มีประสบการณ์ในเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับคำใหม่ ๆ ถ้าเด็กไม่มีประสบการณ์เพียงพอเกี่ยวกับคำใหม่ ครูอธิบายให้เด็กเข้าใจ

2. แนะนำให้เด็กรู้จักวิธีหาความหมายของคำจากแหล่งต่าง ๆ ด้วยตนเอง เช่น จากพจนานุกรม

3. ครูไม่ควรลงโทษ เมื่อเด็กประสบความล้มเหลวในการอ่าน

ประกา สุชนัย (2535, หน้า 135-136) ได้กล่าวถึงแนวทางในการพัฒนาการอ่าน โดยสรุปว่า ครูต้องลดบทบาท และให้นักเรียนร่วมกิจกรรมการเรียนรู้การสนทนากันขึ้น รวมทั้งแนะนำหนังสือ ให้ศึกษาค้นคว้าเพื่อจูงใจให้นักเรียนอ่านหนังสือ และส่งเสริมการทำงานด้านทักษะการอ่านให้ได้ ผลงานที่มีคุณค่าเหมาะสมกับวัยของนักเรียน

ดังนั้นการพัฒนาทักษะการอ่าน ครูต้องเป็นผู้ส่งเสริมให้นักเรียนให้ใส่ใจในการอ่าน โดยหา วิธีการต่าง ๆ มาสอนให้เหมาะสมกับวัยของนักเรียน เพื่อพัฒนาให้มีความก้าวหน้าและมีประสิทธิภาพ ในการอ่าน คือ อ่านได้อย่างเข้าใจ

การสอนด้วยวิธีการสอนแบบมุ่งประสบการณ์ภาษา

1. ความเป็นมาและวิธีการสอนแบบมุ่งประสบการณ์ภาษา (เสาวลักษณ์ รัตนวิษฐ์, 2532, หน้า 19) วิธีการสอนแบบมุ่งประสบการณ์ภาษา (Concentrated Language Encounters หรือ CLE) ได้รับการพัฒนามาจากนักภาษาศาสตร์ผู้เชี่ยวชาญทางการอ่านและครูผู้สอนภาษาหลายคน เช่น ไบรอันเกรย์ ดร.ริชาร์ด วอร์คเกอร์ และ เนียดอร์ จากประเทศออสเตรเลีย เมื่อต้นปี ค.ศ.1960 และเผยแพร่ออกไปทั่วประเทศออสเตรเลีย สหรัฐอเมริกา แคนาดา และประเทศแถบเอเชีย ตะวันออกเฉียงใต้ สำหรับในประเทศไทยมีการทดลองครั้งแรกกับวิชาภาษาอังกฤษกับนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 4 และ 5 ที่โรงเรียนประถมสาธิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ในปี พ.ศ.2527 ต่อมาในเดือนตุลาคม พ.ศ.2528 ได้เริ่มการประชุมปฏิบัติการจัดทำหนังสือวิชา ภาษาไทยสำหรับใช้สอนด้วยวิธีมุ่งประสบการณ์ภาษากับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ณ โรงเรียนประถมสาธิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ผลการทดลองพบว่า นักเรียน สามารถอ่าน เขียน ฟัง และพูดเล่าเรื่องที่อ่านได้รวดเร็วเป็นที่น่าสนใจ นักเรียนมีความกระตือรือร้น และสนุกสนานในการเรียนทุกขั้นตอน

ในปี 2530 สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้ดำเนินการจัดตั้งโครงการ พัฒนาการสอนภาษาไทยร่วมกับมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร โดยได้รับการ สนับสนุนด้านงบประมาณจากมูลนิธิโรตารีสากล จัดทำเป็นโครงการนำร่องกับนักเรียนไทยที่มีปัญหา ทางภาษา ณ จังหวัดสุรินทร์ ผลปรากฏว่านักเรียนสามารถอ่านและเขียนได้เป็นอย่างดี อีกทั้งมี ความสนใจและรักการอ่าน จากการทดลองดังกล่าว มูลนิธิโรตารีสากลได้อนุมัติเงินทุนสนับสนุน

โครงการวิจัยและพัฒนาการอ่านใน 4 จังหวัดในเขตการศึกษา 11 และดำเนินการขยายเพิ่มในเขตการศึกษา 2, 3 และ 8 เพื่อดำเนินการทดลองต่อไป จนถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

2. ความหมายของการเรียนการสอนแบบมุ่งประสบการณ์ภาษา กองวิชาการ สปช. กระทรวงศึกษาธิการ (2535 หน้า 2) ได้ให้ความหมายว่า การสอนแบบมุ่งประสบการณ์ภาษา หมายถึง การสอนภาษาที่มุ่งเน้นการให้ปัจจัยป้อนเข้าและกระบวนการเรียนรู้ ด้วยกลวิธีต่าง ๆ ที่จะทำให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมและได้ประสบการณ์ตรงในการใช้ภาษาจากการอ่านไปสู่การฟัง การพูด และการเขียน เน้นการบูรณาการด้วยตนเองจากการพัฒนาความเข้าใจความหมายโดยรวมของเรื่องไปสู่องค์ประกอบย่อยของภาษา โดยยึดสื่อการเรียนและการจัดกิจกรรมที่พัฒนาขึ้นอย่างมีเป้าหมายในการนำรูปแบบภาษาไปใช้สื่อสารในชีวิตประจำวันเป็นหลัก โดยสอดคล้องกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตในแต่ละชุมชนของผู้เรียนในการรับรู้และเรียนรู้ตามธรรมชาติ

3. แนวทฤษฎีของวิธีการสอนแบบมุ่งประสบการณ์ภาษา (เสาวลักษณ์ รัตนวิทย์, 2532, หน้า 21) ใช้แนวทฤษฎีในการสอนภาษาจากหลายแนวทฤษฎี ดังนี้

3.1. แนวทฤษฎีการสอนแบบธรรมชาติ (Natural Approach) โดยธรรมชาติมนุษย์จะสื่อสารภาษาได้ 3 ทางด้วยกัน คือ

3.1.1 ทางเสียง ได้แก่ ทักษะการฟัง การพูด

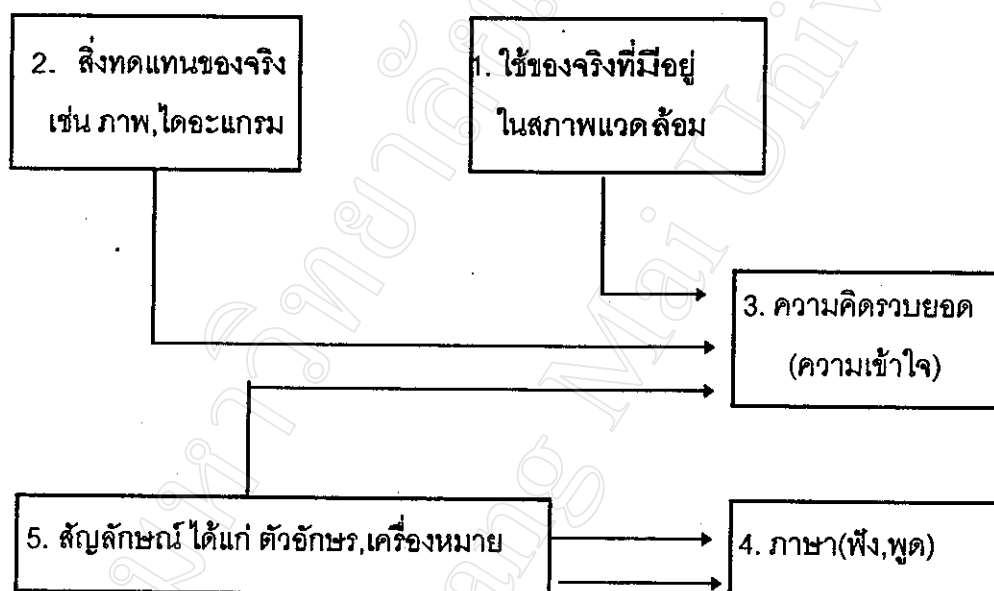
3.1.2 ทางตัวอักษร หรือสัญลักษณ์ ได้แก่ ทักษะการอ่าน และการเขียน

3.1.3 ทางกาย หรือที่เรียกภาษากาย ได้แก่ การใช้ภาษาใบ้ การแสดง

ความรู้สึกนึกคิดด้วยสีหน้าท่าทางต่าง ๆ

การสื่อสารทั้ง 3 ทางนั้น เป้าหมายสำคัญ คือ ความต้องการของมนุษย์ในการสื่อความหมายในการสื่อสารกันและกันโดยธรรมชาติ กระบวนการรับรู้และเรียนรู้ภาษาจะเน้นการให้ปัจจัยป้อนที่มีความหมายเป็นที่เข้าใจได้แก่ผู้เรียน โดยใช้กระบวนการสอนที่เหมาะสมกับการรับรู้ภาษาของผู้เรียนเป็นหลัก ผลของการเรียนรู้จะประสบความสำเร็จดังที่คาดหมายได้ ถ้าผู้สอนเข้าใจวิธีการให้ปัจจัยป้อนหรือการพัฒนาความคิดรวบยอดอย่างถูกต้องและเหมาะสมกับผู้เรียนพร้อมทั้งคำนึงถึงจิตวิทยาด้านการให้แรงจูงใจ การลดความเครียด และลำดับการพัฒนาทักษะภาษาของมนุษย์ด้วย จะทำให้การสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

การให้ปัจจัยป้อนเข้าที่มีความหมายเป็นที่เข้าใจได้แก่ผู้เรียน (Comprehensible Input) โดยใช้กระบวนการเรียนการสอน (Process) ที่เหมาะสมกับการเรียนรู้ทางภาษาของผู้เรียน (Language Acquisition) เป็นหลักผลของการเรียนรู้ (Output) สำหรับการให้ปัจจัยป้อนเข้าที่มีความหมายเป็นที่เข้าใจได้แก่ ผู้เรียนนั้นจำเป็นต้องอาศัยกระบวนการสอนความคิดรวบยอดทางภาษาที่ถูกต้อง ซึ่งเป็นกระบวนการสำคัญในการถ่ายโยงการอ่าน เพื่อความเข้าใจที่ถูกต้องตามการรับรู้ภาษาของมนุษย์ทั่วไป ดังผังภาพ

2. แนวทฤษฎีการสอนเพื่อการสื่อสาร (The Communicative Teaching Approach)
แนวทฤษฎีแบบนี้จะเน้นการใช้ภาษาของผู้เรียนเป็นหลัก โดยอาศัยหลักการของภาษาศาสตร์เชิงสังคมวิทยา (Sociolinguistics) ซึ่งว่าด้วยเนื้อหาบริบท (Context) ภาษาและวัฒนธรรมที่แตกต่างกันในแต่ละชุมชนที่อาจใช้ผิดแผกแตกต่างกันไปตามสภาพแวดล้อม เนื้อหาที่จัดขึ้นเป็นบทเรียนจึงควรเน้นบริบททางภาษาที่มีความหมายแก่ผู้เรียนตามหลักการใช้ภาษาในสังคมสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสมตามกาลเทศะมากกว่าจะจัดแบบวิเคราะห์ภาษาให้นักเรียนเรียนเพียงเพื่อเข้าใจระบบเสียง คำ และไวยากรณ์เท่านั้น นอกจากนี้กิจกรรมการเรียนการสอนจำเป็นต้องมีผู้สอนจะต้องจัดให้ผู้เรียนมีโอกาสแสดงออกทางภาษาในลักษณะปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน และผู้เรียนกับผู้เรียน เพื่อให้ฝึกปฏิบัติการใช้ภาษาได้อย่างเป็นธรรมชาติ โดยผู้สอนจะมีหน้าที่คอยช่วยเหลือ

แนะนำและแก้ไขการใช้ภาษาให้ถูกต้องแก่ผู้เรียน กิจกรรมดังกล่าว ได้แก่ การทำงานกลุ่มย่อยเพื่อ
การอ่านร่วมกันส่งผลไปสู่การเขียน การตอบโต้ในการฟัง - พูด ร่วมกัน

ดังนั้นวิธีการจัดลำดับกิจกรรมการเรียนการสอนต่าง ๆ ตามกระบวนการสอนเพื่อ
การสื่อสาร ก็คือ การเริ่มให้ผู้เรียนเข้าใจความหมาย หรือได้ความคิดรวบยอดในการสื่อสารจาก
บริบทภาษา (Context) เสียก่อน จากนั้นจึงให้โอกาสผู้เรียนถ่ายทอดความคิดของตนเป็นภาษาพูดซึ่ง
ผู้เรียนจะได้ฝึกทักษะการฟังและการพูด นอกจากนี้ยังต้องพยายามจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้ถ่ายทอด
ความคิดของตนเป็นภาษาเขียน ซึ่งจะทำให้นักเรียนได้ฝึกทักษะการเขียนและการอ่านรวมทั้งการใช้
ภาษากาย ซึ่งผู้เรียนจะแสดงออกได้จากท่าทางและสีหน้าต่าง ๆ ตามการสื่อความหมายตาม
ความคิดของตน

การกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความคิดรวบยอดในการเรียนภาษา โดยเข้าใจความหมาย
โดยรวมของเรื่องที่นำมาสอน นั่นคือ การจัดบทเรียนหรือกิจกรรมทางภาษาที่ใช้กันในชีวิตประจำวัน
ที่ผู้เรียนได้พบเห็นหรือได้ยินได้ฟังจริง ๆ เมื่อผู้เรียนเข้าใจเรื่องราวต่าง ๆ ที่ได้เรียน ความคิดที่เกิดขึ้น
จากการเรียนรู้ในบทเรียนหรือกิจกรรมเหล่านั้น จะช่วยให้ผู้เรียนมีเรื่องราวที่ถ่ายทอดออกมาเป็น
ภาษาพูด ภาษาเขียน หรือภาษากายได้ เพื่อสื่อความหมายที่ตนต้องการภายใต้การช่วยเหลือของครู
ผู้สอนเพื่อให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จในการสื่อความนั้นๆ นอกจากนี้ผู้เรียนจะเกิดความภาคภูมิใจ
ในความสำเร็จของตนในการสื่อสารอีกด้วย ทำให้เกิดแรงจูงใจในการเรียนภาษาไทยได้อย่างมี
ประสิทธิภาพ ผู้เรียนจะมีโอกาสได้ลองฝึกฝนลงมือในการเรียนภาษาด้วยตัวเองและเรียนรู้การแก้
ปัญหา จากข้อบกพร่องของตน

การสอนแบบมุ่งประสบการณ์ภาษา มีลักษณะการใช้หลักการสื่อสารทางภาษาดังกล่าว
โดยเริ่มจากบทเรียนหรือกิจกรรมที่จัดตามบริบทภาษาในชีวิตประจำวันอย่างหลากหลายเป็น
บทเรียนนำ เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความคิดเกี่ยวกับเรื่องราวที่อยู่ในบริบทนั้นๆ และใช้ความคิดที่
ตนได้เรียนรู้ถ่ายทอดหรือสื่อสารเป็นภาษาพูด ภาษาเขียน และภาษากายต่อไปตามลำดับของการจัด
กิจกรรมการเรียนการสอนในแต่ละขั้นตอนจนครบกระบวนการเรียนรู้ เพื่อฝึกฝนทักษะการใช้ภาษา
ต่าง ๆ อย่างต่อเนื่องกัน

3. แนวทฤษฎีการสอนอ่าน (Teaching Reading Approach) แนวทฤษฎีการสอนอ่านนี้เน้นกระบวนการการอ่านของมนุษย์เป็นสำคัญ ซึ่งมีได้มองการอ่านเพียงการแสวงหาความหมายเพื่อความเข้าใจสัญลักษณ์หรืออักษรเพียงอย่างเดียว แต่คำนึงถึงหลักการทางจิตวิทยาในการรับรู้ การอ่าน การถ่ายทอดความคิดรวบยอดรวมทั้งองค์ประกอบอื่น ๆ ที่จะช่วยให้การอ่านสมบูรณ์ เช่น ความสนใจ ประสบการณ์เดิม และการระลึกสิ่งที่จะอ่านได้

แนวทฤษฎีการสอนอ่านในปัจจุบันมีอยู่ด้วยกันหลายแนวทฤษฎี แนวทฤษฎีที่สำคัญคือ แนวทฤษฎีทางภาษาศาสตร์ และแนวทฤษฎีทางจิตวิทยา แม้ว่าเป้าหมายของการสอนอ่านจะคล้ายคลึงกัน คือ ต้องการให้ผู้เรียนมีความสามารถในการจับใจความสำคัญ หารายละเอียดของเรื่อง แปลความ ตีความ ขยายความ และมีเจตคติในการอ่านทางบวก เช่น รักการอ่าน สนใจในการอ่าน แต่แนวทฤษฎีทั้งสองจะมีแนวทางในการพัฒนากระบวนการเรียนการสอนและการให้ปัจจัยป้อนแก่ผู้เรียนแตกต่างกันไปบ้าง

การสอนแบบมุ่งประสบการณ์ภาษา มีข้อเด่นตรงที่มีลักษณะผสมผสานระหว่างแนวทฤษฎีการสอนอ่านทั้งทางภาษาศาสตร์และทางจิตวิทยาอยู่ในตัวอย่างบูรณาการ โดยพิจารณาทั้งลักษณะของธรรมชาติทางภาษาศาสตร์ที่มนุษย์พึงรับรู้และมีประสบการณ์จากวัสดุที่อ่านหรือสิ่งที่อ่านในชีวิตจริง พร้อมทั้งคำนึงถึงกระบวนการอ่านของมนุษย์โดยธรรมชาติเป็นสำคัญ ซึ่งจะเป็นหลักการทางภาษาศาสตร์เชิงจิตวิทยา (Psycholinguistics) และจะทำให้ผู้อ่านมีเจตคติในการอ่านที่ดีต่อไป นอกจากนี้ทักษะการเขียนซึ่งเป็นทักษะที่มีความสัมพันธ์กับการอ่านจะได้รับการพัฒนาอีกด้วย จึงนับว่ากระบวนการสอนอ่านและเขียนจะดำเนินต่อเนื่องกัน

สรุปได้ว่าวิธีการสอนแบบมุ่งประสบการณ์ภาษาจะเน้นการพัฒนาภาษาในบริบทที่เป็นไปตามการรับรู้โดยธรรมชาติโดยการพัฒนาความหมายรวมของภาษาไปสู่องค์ประกอบย่อยของภาษา

4. ขั้นตอนการสอนแบบมุ่งประสบการณ์ภาษา (เสาวลักษณ์ รัตนวิษฐ์, 2532, หน้า22-23) การจัดขั้นตอนการสอนด้วยวิธีมุ่งประสบการณ์ภาษาจัดให้การอ่านเป็นจุดเริ่มต้นของการพัฒนาทักษะทางภาษาไปสู่การพัฒนาทักษะอื่นๆ เช่น การฟัง การพูด และการเขียน ในลักษณะทักษะสัมพันธ์หรือลักษณะบูรณาการตามหลักการสอนเพื่อการสื่อสาร นักเรียนจะใช้บริบททางภาษาจากการอ่านเป็นปัจจัยป้อนที่มีความหมายและพัฒนาปัจจัยป้อนเข้านั้นโดยผ่านกระบวนการเรียนรู้ด้วยการใช้เทคนิคการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในลักษณะสื่อสาร ซึ่งเน้นปฏิสัมพันธ์ของผู้เรียนเป็นหลักเพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ใช้ภาษาในทักษะสัมพันธ์ต่างๆ ได้อย่างเป็นธรรมชาติและเกิด

ความคล่องตัวจนเกิดความชำนาญในการใช้ภาษาจนถึงขั้นนำไปประยุกต์ใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาความสามารถในการอ่านได้อย่างสัมฤทธิ์ผล (กองวิชาการ สปช. กระทรวงศึกษาธิการ, 2535, หน้า 2) การสอนแบบมุ่งประสบการณ์ภาษามี 3 รูปแบบ คือ

1. วิธีสอนแบบมุ่งประสบการณ์ภาษารูปแบบที่ 1 มีขั้นตอนการสอนดังนี้

- 1.1 ครูอ่านเรื่องให้นักเรียนฟัง
- 1.2 ให้นักเรียนเล่าเรื่องกลับ ลำดับเรื่อง สนทนาหรืออภิปราย เกี่ยวกับเรื่อง
อ่านออกเสียงและเล่นบทบาทสมมติ
- 1.3 เขียนเรื่องร่วมกันระหว่างครูและนักเรียน
- 1.4 ให้นักเรียนทำหนังสือเล่มใหญ่
- 1.5 ให้นักเรียนเล่นเกมหรือกิจกรรมเสริมอื่นทางภาษา

2. วิธีสอนแบบมุ่งประสบการณ์ภาษารูปแบบที่ 2 มีขั้นตอนการสอนดังนี้

- 2.1 นักเรียนอ่านเรื่องร่วมกันและอภิปราย สนทนาเกี่ยวกับเรื่องที่อ่านร่วมกัน
กับครู หรือทำไดอะแกรมสรุปความสำคัญ
- 2.2 ครูโยงเรื่องที่อ่านเข้าสู่เรื่องของนักเรียนและอภิปรายร่วมกัน
- 2.3 เขียนเรื่องร่วมกันกับครูในกลุ่ม เขียนเรื่องของตนเองในกลุ่มย่อยหรือ
ตามลำพัง
- 2.4 อภิปราย สนทนาและวิเคราะห์ลักษณะของเนื้อความ (Genre) ร่วมกัน
เกี่ยวกับเรื่อง ในเนื้อความที่เขียน
- 2.5 ทำกิจกรรมทางภาษา เพื่อทบทวนฝึกความแม่นยำ และเสริมทักษะทางภาษา

3. วิธีสอนแบบมุ่งประสบการณ์ภาษารูปแบบที่ 3 มีขั้นตอนการสอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 วิเคราะห์ความหมายของเรื่องที่อ่าน โดยการเดา สรุป และลำดับความ
โดยมีลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. หาความหมายจากบริบท โดยใช้การถามคำถามต่าง ๆ ให้นักเรียนหาคำตอบจากการอ่าน
2. ทำไดอะแกรมสรุปความสำคัญของเรื่องที่อ่าน
3. พิจารณาและวิเคราะห์การลำดับความของเรื่องที่อ่าน
4. วิเคราะห์ลักษณะของเนื้อความ (Genre) ของเรื่องที่อ่าน
5. อภิปรายร่วมกันเกี่ยวกับคำศัพท์ หรือสำนวนภาษาที่เข้าใจยาก

ขั้นตอนที่ 2 สะท้อนความคิดจากเรื่องที่อ่านไปสู่การกำหนดเป้าหมายหรือการวางแผน
การเขียน

ขั้นตอนที่ 3 บันทึกย่อสาระของเรื่องตามเป้าหมาย หรือแผนการเขียน

ขั้นตอนที่ 4 สังเคราะห์สาระของเรื่องและเขียนเรื่องขึ้นใหม่ในขั้นร่าง

ขั้นตอนที่ 5 ทบทวน ตรวจสอบ และแก้ไขงานเขียน

ขั้นตอนที่ 6 เขียนเรื่องในขั้นสุดท้ายและทำกิจกรรมเสริมทักษะภาษา

ขั้นตอนการสอนแบบมุ่งประสบการณ์ภาษาจะเน้นความแม่นยำในการเรียนรู้ของผู้เรียน จนถึงขั้นสุดท้ายของการเรียนรู้ได้และจากกิจกรรมต่าง ๆ ที่ยึดแนวทฤษฎีการสื่อสาร แนวทฤษฎี การสอนแบบธรรมชาติและแนวทฤษฎีการสอนอ่าน โดยยึดหลักทางภาษาศาสตร์เชิงจิตวิทยาเป็น พื้นฐานจะสามารถให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ผู้เรียนและผู้สอนตลอดเวลาว่าผู้เรียนสามารถบรรลุเป้าหมาย ที่ต้องการในแต่ละขั้นตอนหรือไม่

การสอนแบบปกติ

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2536, หน้า 5) สรุปขั้นตอนการสอนอ่านเพื่อความเข้าใจ
ดังนี้

1. อ่านเพื่อทำความเข้าใจเรื่อง โดยการทำความเข้าใจความหมายของคำศัพท์และ
ตอบคำถามจากเนื้อเรื่อง
2. อ่านเรื่องเพื่อแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องที่อ่าน
3. อ่านเรื่องเพื่อเรียงลำดับเหตุการณ์ เล่าเรื่องย่อและเขียนย่อความ
4. อ่านเรื่องเพื่อทำความเข้าใจเรื่องจากแบบฝึกหัดหรือกิจกรรมที่ครูจัดให้

ความสนใจ

1. ความหมายของความสนใจ นักการศึกษาได้ให้คำจำกัดความเกี่ยวกับความหมายของ
ความสนใจ ดังนี้

ศิริพร รัตนอุดม (2527, หน้า 7) ให้ความหมายของความสนใจว่า ความสนใจเป็นแรง
ผลักดันที่กระตุ้นให้บุคคลแสดงออกด้วยการเลือกในสิ่งที่ชอบ ยอมรับคุณค่าของสิ่งนั้นรวมถึง
การทำกิจกรรมนั้น ๆ ด้วยความสนุกสนานเพลิดเพลิน

กมลรัตน์ หล้าสูงษ์ (2528, หน้า 242) มีความเห็นว่า ความสนใจเป็นความรู้สึกที่ดีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง สำหรับ สุรางค์ จันทร์โฮม (2520, หน้า 101) กล่าวว่า ความสนใจ คือ การชอบหรือสิ่งที่เราชอบนั่นเอง

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2526 , หน้า 768) ให้ความหมายว่า ความสนใจ หมายถึงความตั้งใจอยู่กับสิ่งใด เรื่องใดเป็นพิเศษ

สรุปได้ว่า ความสนใจ หมายถึง ความรู้สึกชอบหรือพอใจที่บุคคลมีต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด อาจแสดงออกด้วยการกระตือรือร้นในการเข้าร่วมกิจกรรม และเมื่อบุคคลสนใจในสิ่งใดก็มักจะมุ่งมั่นให้สำเร็จสมดังปรารถนาของตน

ซูเปอร์ (Super, 1968: 378-380) ได้แบ่งความสนใจออกมาเป็น 4 แบบในรูปของการแสดงออกดังนี้

1. ความสนใจที่แสดงออกมา (Expressed interests) ได้แก่ ความสนใจที่แสดงออกทางภาษาเป็นการแสดงออกถึงความสนใจในวิชา กิจกรรมงานหรืออาชีพด้านภาษา
2. ความสนใจที่แสดงออกทางกายภาพ (Manifest interests) เป็นความสนใจที่แสดงออกด้วยกายภาพและการเข้าร่วมในกิจกรรม
3. ความสนใจที่ประเมินด้วยแบบทดสอบ (Tested interests) เป็นการประเมินความสนใจด้วยแบบสอบถามที่เป็นปรนัย เป็นการแสดงความสนใจภายใต้สภาพการณ์ควบคุม
4. ความสนใจที่ประเมินด้วยแบบสำรวจ (Inventoried interests) เป็นการประเมินความสนใจซึ่งขึ้นอยู่กับการตอบคำถามเกี่ยวกับความชอบ ไม่ชอบในกิจกรรมนั้นๆ

2. สาเหตุของความสนใจ ความสนใจเกิดขึ้นด้วยสาเหตุหลายประการด้วยกัน
 สุรางค์ จันทร์โฮม (2520, หน้า 108) ได้กล่าวถึงสาเหตุของความสนใจของเด็กไว้ ดังนี้

1. เกิดจากการเห็นคุณค่าของสิ่งนั้น ๆ
2. เกิดจากแรงจูงใจของสิ่งเร้า
3. เด็กมีความถนัดในสิ่งนั้นและมีประสบการณ์มาบ้างแล้ว
4. เป็นสิ่งที่มีความหมายต่อเด็ก
5. เป็นสิ่งที่แปลกใหม่สำหรับเด็ก และทำให้เด็กตื่นเต้น

3. การวัดความสนใจ ความสนใจของแต่ละบุคคลแตกต่างกันจึงวัดความสนใจได้ยาก

ศรีรัตน์ เจริญจันทร์ (2538, หน้า 127) ได้เสนอแนะวิธีการวัดความสนใจดังนี้ คือ ใช้วิธีการสัมภาษณ์พูดคุย ใช้แบบสอบถาม สำหรับนักการศึกษาคนอื่นก็ได้เสนอวิธีที่คล้ายกัน เช่น เฮอร์ลอค (Hurlock, p.162) ได้กล่าวว่า ใช้การสังเกต ใช้การสัมภาษณ์ และใช้แบบสอบถาม และ เพาเวลล์ (Powell, 1963, p.238) แนะนำให้ใช้แบบสอบถามวัดความสนใจแบบปลายเปิดกับวิธีการสัมภาษณ์ สำหรับการเลือกวิธีวัดความสนใจนั้น เพื่อความเหมาะสมควรคำนึงถึงสถานะของบุคคล และจุดประสงค์ในการวัดด้วย เนื่องจากความสนใจของแต่ละบุคคลนั้นวัดได้ยาก จึงต้องใช้วิธีการวัดความสนใจหลายรูปแบบร่วมกัน เช่น ให้ทำแบบสอบถาม ใช้วิธีการสัมภาษณ์ เป็นต้น

ยินดี เจริญศรี (2524, หน้า 17) ได้อธิบายแนวคิดว่า ถ้าต้องการทราบความสนใจของบุคคลใดก็วัดหรือประเมินจากการกระทำหรือการแสดงออกดังนี้

1. ความสนใจอาจแสดงให้ทราบโดยใช้คำพูด
2. คะแนนรวมที่บุคคลนั้นทำได้จากแบบสำรวจความสนใจ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสนใจ

วนิดา ศิริมาลา (2528, หน้า 64) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสนใจในวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนโดยใช้ชุดการสอนมินิคอร์สกับการเรียนโดยการสอนตามคู่มือครู ปีการศึกษา 2527 ผลการวิจัยพบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสนใจของกลุ่มทดลองที่เรียน โดยใช้ชุดการสอนมินิคอร์สสูงกว่าการสอนตามคู่มือครูอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ศิริอร รัตนอุดม (2527, หน้า 55-56) ศึกษาเปรียบเทียบความเข้าใจในการอ่านและความสนใจในการร่วมกิจกรรมการเรียนการสอนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ระหว่างกลุ่มที่ใช้และไม่ใช้การดูประกอบภาพในการอ่าน ผลการวิจัยพบว่า ความเข้าใจในการอ่านและความสนใจในการเข้าร่วมกิจกรรมของนักเรียนที่ใช้การดูสูงกว่าความเข้าใจในการอ่านและความสนใจในการเข้าร่วมกิจกรรมของนักเรียนที่ไม่ใช้การดู อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

Strong (1954) ศึกษาวิจัยเรื่องความสนใจอาชีพของเพศชายและหญิงพบว่า ความแตกต่างในการเลือกอาชีพขึ้นอยู่กับความสนใจของตนเองเป็นส่วนใหญ่ ความแตกต่างระหว่างเพศในเรื่องความสนใจมีน้อย เพศชายสนใจอาชีพที่เกี่ยวกับเครื่องยนตร์กลไก กิจกรรมทางวิทยาศาสตร์ การเมือง

และการทหาร รวมทั้งการผจญภัย เพศหญิงสนใจงานศิลปะ ดนตรี วรรณคดี บัญชี การสอน และงานบริการสังคม

2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสนใจในการอ่าน

สุปรีย์ อ่อนหวาน (2530, หน้า 75) ได้ศึกษาความสนใจในการอ่านหนังสือภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนสาธิตในกรุงเทพมหานคร พบว่านักเรียนชายและนักเรียนหญิงมีความสนใจในการอ่านหนังสือประเภทต่าง ๆ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

คณิตา อินทรสุด (2533, 161) ได้ศึกษาความสนใจในการอ่านของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ พบว่า เพศ แผนการเรียนและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทำให้ความสนใจในการอ่านของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่แตกต่างกันไป ขึ้นอยู่กับประเภทและเนื้อหาของสิ่งพิมพ์นั้นด้วย

ชฎาภรณ์ จันทร์ประเสริฐ (2533, หน้า 237-238) ได้ศึกษาความสนใจในการอ่านหนังสืออนุสรณ์งานศพของผู้ใช้ห้องสมุดประชาชน พบว่าความสนใจในการอ่านเนื้อหาในหนังสืออนุสรณ์งานศพแตกต่างกันตามเพศ อายุ ระดับการศึกษาและอาชีพของผู้อ่าน

3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอนด้วยวิธีการสอนแบบมุ่งประสบการณ์ภาษา

ริชาร์ด วอล์คเกอร์ เบรนต์ บาร์เลต และ เสาวลักษณ์ รัตนวิชัย ได้ทำการทดลองสอนอ่านภาษาอังกฤษด้วยวิธีมุ่งประสบการณ์ภาษากับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนประถมสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ใช้เวลาทดลอง 20 คาบ (คาบละ 20 นาที) ผลการทดลองพบว่า นักเรียนมีความเข้าใจในการอ่านมากขึ้นและมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนภาษาอังกฤษ (Walker, Bartlett and Sawalak Rattanvich, 1984, หน้า 58)

ประภาพรรณ นิลอรุณ (2530, หน้า 75) ได้ศึกษาเปรียบเทียบความพร้อมทางการเรียนภาษาไทยของเด็กปฐมวัยในท้องถิ่นที่มีปัญหาด้านภาษาที่เรียนโดยวิธีสอนที่มุ่งประสบการณ์ภาษากับวิธีสอนตามแผนการจัดประสบการณ์ชั้นเด็กเล็ก กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กนักเรียนชั้นเด็กเล็ก โรงเรียนสังขะและโรงเรียนดมวิทยาคาร อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์ ผลการทดลองพบว่า นักเรียนที่เรียนโดยวิธีมุ่งประสบการณ์ภาษา มีความพร้อมทางการเรียนภาษาไทยสูงกว่านักเรียนที่เรียนตามแผนการจัดประสบการณ์ชั้นเด็กเล็กอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

มัลลิกา ภักดิ์ธรงค์ (2531, หน้า 104) ศึกษาเปรียบเทียบความเข้าใจในการอ่าน การเขียน และทัศนคติที่มีต่อการเรียนภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียน พรหมตั้งตรงจิต 7

อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ที่เรียนแบบมุ่งประสบ การณ์ภาษากับที่เรียนแบบปกติ ผลการวิจัยพบว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบมุ่งประสบการณืภาษา มีความเข้าใจในการอ่านและทัศนคติต่อการเรียนภาษาไทยสูงกว่านักเรียนที่ ได้รับการสอนปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ .001